

Yerli Polisyelerin Yüceltilen Erkekleri ve Bastırılan Kadınları

The Exalted Men and The Suppressed Women of Turkish Police Dramas

Tuğba Açık Gürkaya* Ürün Yıldırım Önk**

Öne Çıkanlar:

- Türkiye’de yerli polisiye dizilerde toplumsal cinsiyete ilişkin araştırmalar oldukça sınırlıdır.
- Bu çalışmada 6 yerli polisiye dizideki (2006-2019) 5’i kadın 19 polis karakter çözümlenmiştir.
- Bulgular polisyelerin toplumsal cinsiyet ayrımına dayalı kalıpları desteklediğini göstermiştir.
- Yerli polisyelerde kadın polisler bastırılmakta ve polisin iktidar alanının dışına itilmektedir.
- Yerleşik ataerkil ideoloji kahramanlaştırılan erkek polislerle yeniden ve güçlenerek üretilmektedir.

Öz: Kitle iletişim araçlarının toplumsal cinsiyet rollerinin öğrenilmesinde ve pekiştirilmesinde önemli bir etkisi olduğu bilinmektedir. Özellikle bireylerin küçük yaşlardan itibaren tanıştığı bir araç olarak televizyon, diziler aracılığıyla yeniden ürettiği temsillerle toplumsal cinsiyet temelinde incelenmesi gereken ürünler ortaya koymaktadır. Toplumsal cinsiyet ayrımına dayalı davranış kalıplarının çok görüldüğü dizi türlerinden biri olarak polisyeler ise bu anlamda dikkat çekmektedir. Uluslararası alanyazında polisiye dizilerde toplumsal cinsiyete ilişkin pek çok çalışma olmasına karşın Türkiye’de bu alanda yapılmış araştırmalar oldukça sınırlıdır. Bu noktadan hareketle bu çalışmanın amacı, toplumsal cinsiyet kalıplarının yerli polisiye dizilerdeki ana karakterler üzerinden incelenmesidir. Bu bağlamda Türk televizyonlarında yüksek izlenme oranlarıyla uzun soluklu bir yayın sürdürmüş olan altı yerli polisiye dizi amaçlı örneklem yöntemi ile seçilmiş ve betimsel içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. İncelemenin odak noktasının polis karakterler olması nedeniyle dizi içinde karakterlerin tanıtıldığı ilk iki bölüm toplumsal cinsiyet bağlamında karakterlerin fiziksel özellikleri ve giyimleri, karakterlerin aile ilişkileri, karakterlerin kurumsal ilişkileri, fiziksel güç ve silah kullanımı, karakterlerin dil ve konuşma yapıları ile toplumsal cinsiyete ilişkin söylemleri başlıkları altında çözümlenmiştir. Araştırma bulguları yerli polisyelerin toplumsal cinsiyet ayrımına dayalı davranış kalıplarını normalleştirdiğini göstermektedir. Yerli polisiye diziler, kahraman erkek polislerle karakterize olan ataerkil otoriteye olan güveni perçinlerken, kadınların erkeğin bir iktidar alanı olarak resmedilen polislikte varoluşunu, “erkek gibi olmakla” mümkün kılmaktadır. Dolayısıyla kadınlığını bastırdığı polisler karşısında erkek polisleri kahramanlaştırarak var olan ataerkil düzeni yeniden üretmektedir.

Anahtar Kavramlar: Toplumsal Cinsiyet, Televizyon, Polisiye, Dizi, Yerli Polisiye Dizi.

* Yüksek Lisans Mezunu, Yaşar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İletişim Anabilim Dalı.
tugba.acik@hotmail.com, ORCID:0000-0003-4564-198x.

** Dr. Öğrt. Üyesi, Yaşar Üniversitesi İletişim Fakültesi, Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü.
urun.onk@yasar.edu.tr, ORCID:0000-0001-6325-9958.

Highlights:

- Research on gender in police dramas in Turkey is quite limited.
 - In this study, 5 female and 14 male police characters in 6 Turkish police dramas (2006-2019) were analyzed.
 - Findings showed that police dramas support gender-based stereotypes.
 - Female police officers are suppressed and pushed out of the power of the police in Turkish police dramas.
 - The established patriarchal ideology is reproduced and strengthened by the heroized male police.
-

Abstract: Mass media has a significant impact on learning and reinforcing gender roles. Especially television, a tool that individuals meet at an early age, needs to be examined from gender perspectives due to the TV drama representations. Police dramas, in this sense, draw attention as they portray gender discrimination. Although there are many studies on gender in police drama in the international literature, research in this field in Turkey is quite limited. From this point of view, this study aims to examine gender patterns through the main characters in Turkish police dramas. In this context, six Turkish police dramas with high ratings on Turkish television were selected with the purposive sampling method and examined using descriptive content analysis. Since the focus of the analysis is the police characters, the first two episodes in which the characters are introduced are analyzed under the titles; the characters' physical characteristics and clothes, family relations of the characters, institutional relations of the characters, the use of physical force and weapons, the language and speech structures of the characters, and their discourse on gender. Research findings show that Turkish police dramas normalize behavior patterns based on gender discrimination. Turkish police dramas reinforce the trust in patriarchal authority, characterized by heroic policemen. Besides, policing, which is portrayed as a field of men's power, only allows women if they behave like men. Therefore, it reproduces the existing patriarchal order by suppressing the femininity of policewomen and representing policemen as heroes.

Keywords: Gender, Television, Police Drama, TV Drama, Turkish Police Drama.

Summary

This study aims to examine gender roles through the main characters in Turkish police dramas. Although there are various studies on the police genre in literature and cinema, the limited research on Turkish television drama proves the importance of this study. The learning of gender roles that starts in the family continues with the circle of friends, school, and mass media. Mass media facilitates the formation and sustainability of some value judgments in society by influencing attitudes and behaviors. Therefore, TV dramas have an important place in the representation of gender stereotypes, as they are one of the most watched programs considering television narratives. Police dramas have always been one of the most popular genres due to the crime, brainstorming to find the culprit, and the chase. The hero of the police genre symbolically represents the male position regardless of his biological gender. The portrayal of female police characters is represented in three ways. The first one is the characters with masculine features stripped of their femininity; secondly, secondary characters compared to leading male police

characters; the third one is in the form of characters who leave the profession after getting married (Bedore, 2008: 23).

Descriptive content analysis is used in the study. Nineteen police characters in six Turkish police dramas are selected by the purposive sampling method. The diversity of TV channels and the distribution over the years have been ensured. The selected TV dramas are the ones that had high ratings and have been broadcasted for a long time. While selecting the sample, the police dramas carrying generic characteristics are given priority; therefore, hybrid and sub-genre dramas are not preferred. Since the study is limited to traditional television dramas, police dramas streamed via OTT (Over-the-Top) platforms are excluded. Based on the assertion that the characters are introduced from various perspectives in the first episodes, the first two episodes of the dramas are included in the sample.

The findings show that only five of the police characters are females out of 19 within four police dramas meaning two of the dramas do not have any female police characters. When the characteristics of the characters such as clothing, speech, and use of violence/weapons are examined, it is seen that male characters use a harsh language. The findings also show that female police characters prefer a masculine style of clothing. Even though they are well groomed, they have masculine dresses deemed suitable for the atmosphere of their workplace. The use of weapons/violence is also more common for male characters. Even if female characters carry a gun, they do not use them as often as men do. Considering the institutional relations of the characters, male police characters are more comfortable in behavior and conversation with their superiors or among themselves, while female characters stay more distant. When the family relationships of the characters are examined, the characters, who are married and/or have children, are male police officers and have a traditional family life. Female police characters, on the other hand, are career-oriented. Even if they have someone in their life, they do not prioritize it much. Their work is more important to them. The findings regarding the discourses of the characters indicate masculine domination. Although the female police characters are aware of the effort for keeping them in the background, there seems a silent acceptance. Female police characters are shown as officers who only carry out the orders from their male superiors. Male police characters, on the other hand, are officers with a strong and authoritarian side, even if they are polite. These strong characters, who are fearless and heroic, can act on their own by opposing their superiors from time to time.

Based on the findings, Turkish police dramas broadcasted on traditional television support gender-based behavior patterns. The characters in the policing institution, which is legitimately the protector of authority, are also heroic and fearless men who protect this authority. By

committing a crime, the existing order in society is disrupted. The policemen, on the other hand, catch the criminal with their mental and physical strength to restore this order. Thus, trust and belief in the police and authority are reinforced. The person behind the restoration of this order is the male police officer. While male police officers become heroes as symbols of authority and protectors of order, the prerequisite for female police officers to find a place in this world is to be like 'men'. Nevertheless, female police officers, who are ignored, suppressed, and obscured under all circumstances, cannot escape from being pushed out of the power of the police, and they are not given any opportunity to struggle. Male police characters, on the other hand, double the power stemming from their masculinity thanks to the authority stemming from the police. Thus, the patriarchal ideology is reproduced and strengthened by the heroic male police characters of the Turkish police dramas.

Giriş

Polisiye diziler, gizem ve bilinmeze yönelttiği merak, kovalamaca ve bulmacayla yarattığı heyecan ve sonuçta suçluların otoritenin simgesi polis tarafından adalete teslim edilmesi sayesinde sağladığı güven ve adalet duygusuyla her zaman izleyicinin ilgisini çekmiş bir türdür. Televizyon tarihi boyunca tür içinde çeşitli değişimler olsa da polisiyelerin günümüzde de popülerliğini koruduğu görülmektedir. Hatta son yıllarda gerek Türkiye'de gerekse yurtdışında türe olan ilginin özellikle OTT platformları bağlamında arttığını söylemek mümkündür. Bu noktadan hareketle polisiyeyi, dizi bağlamında ele alan akademik çalışmaların da önemi artmaktadır.

Uluslararası alanyazında polisiye dizilere ilişkin yapılan pek çok araştırmaya karşın Türkiye'deki çalışmalar oldukça sınırlıdır (Bkz. Bayar, 2020; Kesirli Unur, 2021). Polisiye roman ve polisiye filmler dışarıda bırakıldığında, polisiye dizi çerçevesindeki çalışmalar polis imgesi, polislik mesleği, milliyetçilik, otorite gibi başlıklara ve türe ait teknik tercihlere odaklanmaktadır. Bu bağlamda bu çalışma kapsamında, artan popüleritesi de göz önünde bulundurularak polisiye diziler, toplumsal cinsiyet bağlamıyla incelenmiştir.

Biyolojik bir tanımın ötesinde toplumun bireye yüklediği cinsiyet rollerini ifade eden toplumsal cinsiyet kavramı, toplum yaşantısında önem arz eden konulardan biridir. Zira belli sınırlamalar ve yükümlülükler çerçevesinde bireye küçüklüğünden itibaren öğretilen hatta dayatılan cinsiyetçi davranış kalıpları gündelik yaşamın her anında çeşitli biçimlerde kendini göstermektedir. Cinsiyet temelli bir ayrımcılıktan beslenen bu kalıplar, erkek egemen bir işkolu olarak kabul gören polislikte daha keskin yaşanmaktadır. Ana karakteri bir polis olan polisiyelerde bu cinsiyet temelli ayrımcı yaklaşım, erkek polislerin suçluyu yakalayan yüce kahraman olarak

sunulduğu, zaten sayıca az olan kadın polislerin ise arka planda bırakıldığı bir temsille karşılık bulmaktadır.

Bu noktadan hareketle yerli polisiye dizilerdeki cinsiyetçi ayrımcılığın izlerinin sürüldüğü bu araştırmada, Türkiye'deki geleneksel televizyonlarda yayınlanmış yerli polisiye dizilerdeki ana karakterler incelenmiştir. Betimsel içerik analizi yöntemiyle incelenen 6 yerli polisiye dizideki toplam 19 polis karakter üzerinden yapılan çözümlenmeler, yerli polisyelerin cinsiyetçi bir tür olduğuna işaret etmektedir. Karakterlerin fiziksel özellikleri ve giyimleri; aile ve kurumsal ilişkileri; fiziksel güç ve silah kullanımları; toplumsal cinsiyete ilişkin söylemleri olarak dört başlıkta gruplanan analizler, erkek polislerin hem erkek hem polis olarak güçlerine güç kattıklarını, kadın polislerin ise bu dünyada var oluşunun erkek gibi olmaktan geçtiğini göstermektedir. Suçluyu yakalayan kahraman erkek polis, ekrandan topluma ulaşan, yerleşmiş bir ataerkil zihniyeti açığa vurmaktadır. Küçük yaşlardan itibaren bireylerin öğrenme sürecinde önemli bir yere sahip olan televizyon, yerli polisyelerde yeniden ürettiği toplumsal cinsiyet kalıpları aracılığıyla bu zihniyetin devamlılığını sağlamaktadır. Çalışmanın, erkeğin yüceltiildiği ve kadının bastırıldığı yerli polisyelerdeki cinsiyetçi kalıplara ilişkin sunduğu verileriyle, gündelik bir söylem yerine bilimsel bir bilgi üreterek akademik alana toplumsal cinsiyet kavramı ve televizyon özelinde katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Toplumsal Cinsiyet ve Polislik

Cinsiyet kavramı, kadın ya da erkek olmayı biyolojik olarak ifade eder. Biyolojik farklılık beraberinde psikolojik ve toplumsal farklılıkları da getirir. Bu da toplumsal cinsiyet kavramını oluşturur (Dökmen, 2015: 20). Gündelik hayatın içinde gerçekleştirilen davranışlar biyolojiden ziyade kültürel normlara dayandırılır. Toplumsal cinsiyet belirli kalıp yargıları olan kişiler tarafından üretilerek bilinçli ya da bilinçsiz olarak şekillendirilir. Normal ile anormal arasındaki çizgi toplum tarafından çizilir (Wiesner-Hanks, 2020: 4-6).

Eski dönemlerden beri kadın ve erkeğin toplumsal konumları farklı biçimlenmiştir. Kadının çocuk dünyaya getirmesi onun evde olmasını gerektirmiş, erkeği de evin dışına itmiştir. Kadın, iş hayatının erkekler için olduğunu kabul etmek zorunda kalmıştır. Sanayileşmeyle birlikte kadının çalışma hayatına katılması toplumdaki yerinde değişimlere neden olmuştur. Bu değişimlere rağmen çalışan kadının gerçek sorumluluğunun ev ve aileyi idare etmek olduğu dayatılmıştır. Kültürlerin çoğunda erkeğin çalışması iş olarak, kadının çalışması ise destek olarak tanımlanır. Kadının, ev halkının bakımı ile ilgili yaptıkları işten sayılmaz. Bu işler ancak ev dışından birine ücret karşılığı yaptırıldığında iş olarak görülmüştür. Kadınların çalışmaları iş olarak tanımlansa

bile aynı çabayı harcamalarına rağmen hiçbir zaman erkeğin çalışması kadar değerli görülmemiştir (Wiesner-Hanks, 2020: 73-90).

Kadının tanımı erkeğe göre yapılmaktadır. Erkek neyse kadın onun ‘değil’i olarak ifade edilir. Erkek güçlü, bağımsız, üstün olanken, kadın güçsüz, bağımlı ve itaat edendir. Kültüre iyice işleyen bu kavramlarda kusursuz olan her şey erkekle ilgili, değersiz olan her şey ise kadınla ilgilidir. Toplumda erkeğe yönelik ‘kız gibi’ ifadesinin kullanılması onu aşağılarken kadına yönelik kullanılan ‘erkek gibi’ ifadesi onu yüceltmektedir (Adler, 2017: 13-14). Kadın kamusal alanda var olabilmek için ‘erkek gibi’ davranmaktadır. Bu şekilde davrandığı zaman söz sahibi olabilmekte ve erkeklerin desteğini alarak bir yere gelebilmektedir (Kabadayı, 2004: 74).

Kadın ve erkekte olduğu gibi farklı cinsiyetlere “kültür, gelenekler, eğitim, din ve diğer kurumlar tarafından uygun görülen, yüklenen ve dayatılan farklı toplumsal roller, sorumluluklar, davranışlar, konumlar, beklentiler, güç ve ayrıcalıklar, hak ve fırsatlar” olduğu vurgusundan (Ecevit, 2021: 9) hareket eden toplumsal cinsiyet çalışmaları, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasını amaçlamaktadır. Toplumsal cinsiyet kavramını ve bunu pekiştiren toplumsal yapıları tartışmaya açan toplumsal cinsiyet çalışmaları, disiplinlerarası bir alan olarak felsefe, siyaset bilimi, sosyoloji, tarih, biyoloji, psikiyatri, antropoloji gibi farklı bilimsel perspektiflerden beslenmektedir (Öz Yıldız, 2016: 6). Bu alan, erken dönemde feminist hareketlerin içinde ve etkisinde kadın odaklı ilerlemiş, 1970’lerden itibaren erkeklik çalışmalarının da eklenmesiyle yeni bir yön kazanmıştır. Ancak bir süre daha cinsiyet kategorilerinin ikili zıtlık içinde konumlandırılması ve çeşitliliklerin göz ardı edilmesi nedeniyle sınırlı kalmıştır (Özküraplı, 2021: 370). Son dönemde ise hem kuir çalışmaların katkısıyla hem de Connell’in tek bir erkeklik yerine ‘erkeklikler’ biçiminde ifade ettiği ve farklı erkeklik türlerini (hegemonik, madun, işbirlikçi, marjinal vb.) kavramsallaştırdığı yaklaşımıyla toplumsal cinsiyet çalışmalarına yeni boyutlar eklenmiştir (Connell ve Messerschmidt, 2005). Bu türler arasında öne çıkan hegemonik erkeklik, zora dayanan iktidar alanına karşılık rızaya dayalı bir alan olan hegemonya kavramıyla ifade edilmekte ve ataerkil düzen içinde ideal bir imge olarak toplumsal cinsiyet hiyerarşisinin en tepesinde yer almaktadır. Hegemonik bir erkeğe atfedilen fiziksel ve ruhsal dayanıklılık, bağımsızlık, duyguları dışarı yansıtmama, agresiflik, rekabetçilik, kendine güven gibi eril kategorisinde değerlendirilen özellikler, bir yandan ataerkil ideolojiye zemin oluşturmakta bir yandan da ataerkil ideoloji tarafından tekrar tekrar üretilmektedir. Bireysel olarak erkekler tarafından elde tutulan bu eril güç, toplumsal cinsiyet düzenini (hegemonik) erkek lehine destekleyen toplumsal yapılar ve ideolojilerle kurumsallaştırılmakta, bu noktada sadece kadını değil bu kategori dışındaki tüm cinsiyetleri ezme eğilimi göstermektedir (Sığın ve Canatan, 2018: 166-167).

Aile, toplumsal cinsiyet kavramının öğrenildiği önemli bir ideolojik aygıttır. Çocuk, cinsiyetler arasındaki rol farklarını ailede öğrenir ve deneyimler. Böylece ataerkil kalıplar çerçevesinde öğrenilen toplumsal cinsiyet rolleri yeni kuşaklara aktarılır. Aile ideolojisi, kadının erkek tarafından korunma ihtiyacı ve kendini eşi ve çocukları için feda etme düşüncesiyle de desteklenmektedir (Kabadayı, 2004: 78, 80). Aile içerisinde öğrenilen bu rollerin değiştirilmesi kolay değildir. Kabul gören toplumsal cinsiyet rollerini reddetmenin sonucu toplumdan dışlanma, psikolojik dışlanma, yasaları çiğneme, hatta hapis ve ölüm bile olabilir (Wiesner- Hanks, 2020: 43-44).

Bu çalışmanın kapsamı toplumsal cinsiyetle polislik mesleğini içerdiğinden aralarındaki ilişkinin kaynağına inmek gerekmektedir. Altınay (2013: 16) toplumsal cinsiyet ilişkilerini anlamak için milliyetçilik, uluslaşma süreçleri ve militarizme bakmak gerektiğini ifade eder. Uluslaşma süreçlerinde kadın ve erkeklere yüklenen roller milliyetçiliğin kurgulanışında önemlidir. Milliyetçilik sadece siyasi bir ideoloji değildir. Dünyaya bakışı ve yorumlama şeklini ifade eden bir söylemdir. Güç ve tahakküme dayalı bir hegemonya kurarak bunu doğallaştırır (Özkırımlı, 2010: 30). Militarizm ise sadece güçlü ordu ve silahlanmayı ifade etmeyerek, şiddete dayalı imgeler üzerinden düşünmeyi normalleştiren bir olgudur. Militarizm güçlü ve cesur erkek imgeleri ve korunmaya muhtaç kadın imgeleriyle kurgulanır (Saigol, 2013: 230-240). Polislik mesleği ülke güvenliği ve düzenini sağlamakla görevli kişilerin yer aldığı bir kamu hizmetidir ve bu nedenle militarizmle ilişkilendirilebilir. Bu militarist yapı içinde polislik, erkeklerle özdeşleştirilen bir meslek olmuştur. Bu yüzden bu işi yapan kadınların sayısı erkeklerden daha azdır. Kadınların azınlıkta olduğu bu meslekte cinsiyet ayrımları da fazlasıyla görülmektedir. Erkek oranının fazla olduğu bu kurumlarda kadınlar erkeklerin egemenliği altında çalışmak zorunda kalırlar; erkeklerden üstün konuma gelmeleri çok nadir görülen bir durumdur.

Öz Yıldız da ataerkil toplumlarda ‘erkek işi’ olarak kabul edilen polislik mesleğinin gerek kadın gerekse erkek polisler üzerinde hegemonik erkeklığe ilişkin ön kabulleri güçlendirdiğini belirtmektedir. Öz Yıldız ataerkillik, hegemonik erkeklik ve polislik arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında tüm normatif değerlerin erkekler tarafından belirlenmesi nedeniyle kadınlık rolü üzerindeki baskı ve ötekileştirmenin de sistematik bir biçimde içselleştirildiğini ve bu nedenle hegemonik erkeklik değerlerinin baskınlığında toplumsallaştırılmış polis alt kültüründe, toplumsal cinsiyet eşitliğine yer olmadığını vurgulamaktadır (2017: 261-267).

Polisiye Dizilerde Toplumsal Cinsiyet

Ailede başlayan toplumsal cinsiyet rollerinin öğrenimi, arkadaş çevresi, okul ve kitle iletişim araçları ile devam eder. Kitle iletişim araçları “erkek ve kadınlara toplumsal, siyasal,

kültürel ve ekonomik alanlarda uygun görülen rolleri ve değerleri, reklamlar, televizyon programları, filmler, masallar ya da yaşadığımız binlerce olaydan seçtiği haber hikâyeleri aracılığıyla aktarmaktadır.” Bu bakımdan kitle iletişim araçlarınca üretilen ve sunulan kadınlık ve erkeklik betimlemeleri, toplumsal cinsiyete ilişkin ‘normallerimizin’ oluşması, sürdürülmesi ya da değiştirilmesi açısından önem taşımaktadır (Toker, 2021: 336-337). Medyada toplumsal cinsiyet temelli araştırmaların son yıllarda akademik alanda da arttığı ve belli başlıklarda yoğunlaştığı gözlenmektedir. Bu bağlamda temsil, etki ve alımlama çalışmaları (Söğüt, 2019; Çelebi, 2022), haber-cinayet-şiddet odağındaki çalışmalar (Şahin ve Birincioğlu, 2020), çocuk hedef kitlesine yönelik medya içerikleriyle ilişkilendirilenler (Zor ve Bulut, 2020; Güran Yiğitbaşı ve Sarıçam, 2020) ve reklam (Çilingir Ük, 2019; Dabak Özdemir, 2021) çerçevesinde yapılan araştırmalar sayılabilir.

Televizyon hemen hemen her evde bulunması nedeniyle kitle iletişim araçları içerisinde en yaygın kullanılanıdır. Diziler ise televizyon anlatıları içinde en çok izlenen programlardır. Cinsiyet kalıplarının sunumunda ve devam ettirilmesinde diziler önemli bir yer tutar. Dizi içeriği ve karakterler, gerçek hayattan alınan kurgusal olay ve kişilerdir. İzleyici bu sayede sunulan gerçeklikle ve karakterle bağ kurar. Diziler aracılığıyla toplumsal yapının yeniden üretimi ve yayılması sağlanır. Dizilerde baba figürü ailenin geçimini sağlayan, onları koruyan, otorite sahibi biridir. Anne ise çocukların eğitiminden sorumlu, kocasına destek veren ve her zaman geri planda olan bir bireydir. Kadın, ideal aile düzeninden sapmışsa ve aile değerlerine hükmedici bir takım arzu ve istekleri varsa onu yola getirecek şey, yaşayacağı bazı şanssızlıklar ve felaketlerdir. Ataerkil toplumsal düzene karşı olan karakterler başarısızlığa mahkûmdur. Kişilerin mutluluğu evlilik ve aile kurma ile sağlanır. Bu mutluluğun tamamlanması ise çocuk sahibi olmayla gerçekleşir (İmançer, 2006: 58-61).

Signorielli ve Bacue (1999: 538), 1960’lardan itibaren televizyondaki toplumsal cinsiyet rollerinin sunumunun kadınların rolleri, statüleri ve isteklerindeki değişikliklere göre şekillenmekte olduğuna yönelik bir varsayımın olduğunu ifade eder. 1970’li yıllardan sonra yaşanan toplumsal değişiklikler, kadın hareketleri gibi durumlar polis teşkilatında yer alan kadın sayısında eskiye nazaran artışa neden olur. Kadınların alt kademelerde polislik mesleğine başlayarak zamanla yükselmeleri polisiyelerin kurgusal dünyasında da yer bulur (Jurik ve Cavender, 2017: 3-4).

Edebî bir tür olarak ortaya çıkan polisiye, genel olarak bir bilinmez çözümler üzerine kurgulanır. Toplumsal düzeni bozan bir suç işlenir ve dedektif ya da polis, düzenin yeniden sağlanması için ipuçları eşliğinde suçluyu yakalar. Suç ve muamma kavramları polisiye bir eserde

olması gereken iki önemli öğedir. Suç, basit bir davranıştan cinayete kadar giden geniş ve göreceli bir kavramdır. Muamma ise bilinmezi ifade eder. Bu bilinmezlik, gerçekleşmiş olan suç ile beraber okuyucuyu şaşırtan özelliklerde olmalıdır (Üyepazarcı, 2006: 26-27, aktaran Özsoy: 144).

Polisiye türünün klasik biçimi Poe ve Doyle'un ortaya koyduğu yedi aşamalı bir sıra izler. Mandel (1996: 35) bu sıralamayı şöyle aktarır: Problem, ilk çözüm, düğüm, karışıklık dönemi, ilk pırıltı, çözüm, açıklama. Yedi aşamalı bu anlatı biçiminde işlenen suç/cinayet ile ilk aşama olan problem gerçekleşir. Dedektifin/polisin olaya dâhil olup ipuçlarını toplamaya başlaması ise ilk çözümdür. Tanıkların ve delillerin yanlışlığı ile düğüm gerçekleşir. Yanlış şüpheliler ile karışıklık dönemine geçilir. İlk pırıltı kısmında dedektif/polis zekâsı ile suça/cinayete yönelik ilk çözümü sunar. Son bölümde ise olaylar çözülür ve suçun/cinayetin neden ve nasıl işlendiğine yönelik açıklama ile son bulur (Aktaran Roloff ve Seeßlen, 1997: 24).

Buchloch ve Becker polisiye romanı üç temel öğeye dayandırır. Bunlardan birincisi kişilerdir. En önemli kişi polis/dedektiftir. Polisin karşısında yakalanması gereken bir suçlu vardır. Suçlunun kurbanı genelde önemli değildir. İkinci öğe mekândır. Toplumsal gerçekliğin içinden bir şeyler anlatan polisiye, bunu az sayıda mekâna indirger. Kimi zaman doğa, kimi zaman bir ev gibi belirli alanlarla sınırlandırır. Üçüncü temel öğe ise kim-nasıl-neden sorularıdır. Polisiyede gerilimi sağlayan bu üç sorudur. Katil/suçlu kim? Suçu/cinayeti nasıl ve neden işledi? Bu sorulardan herhangi birinin ağırlıkta olması belli tipte polisiye öyküleri ortaya çıkarır (Aktaran Roloff ve Seeßlen, 1997: 18-20). Suçun ortaya çıkarılmasında akılcı ve bilimsel yöntemlere başvurulur. Tesadüfi ya da metafizikle ilgili durumlar sonucunda suçlu ortaya çıkarılamaz.

Polisiye diziler yayınlandıkları dönemlerde izleyicinin ilgisini çeken türlerden olmuştur. Suç, suçluyu bulmak için yapılan beyin fırtınası ve kovalamaca, türün popüleritesinin nedenlerinden sayılabilir. Suç dramaları ve yarışma programlarının bazı unsurlarının birleşiminden meydana gelen programlar dedektif türünün ilk televizyon öncülerinden sayılabilir. Ara sıra izleyiciler suçlunun kim olduğunu tahmine davet edilerek yarışma programlarından kalma alışkanlıklara yer verilmiştir (Norden, 1985: 33-35).

Zamanla türün olgunlaşması ve değişimi ile beraber seyirci katılımında da değişimler olmuştur. Bazen, izleyici bölümün başından itibaren suçluyu bilir ve polisin/dedektifin ipuçlarını takip ederek suçluyu yakalamasını izler. Bu gizem tarzı geleneksel whodunit'in (kim yaptı?) aksine "howcatchem" (nasıl yakalandı?) olarak adlandırılır. Bazen izleyici polis ile beraber hareket ederek elde ettikleri bilgiler ışığında suçluyu yakalamaya çalışır. Bu durumda izleyici kahraman ile özdeşleşmek yerine onunla rekabet haline girer. Ancak yapımcılar eşsiz bir kahraman yaratmanın polisiyeyi diğer türlerden ayırmada daha kolay bir yol olacağını fark ederler.

Kahraman bir şekilde öne çıkarılmazsa diğerlerinin arasında kaybolup gidebilir. Kahramanların dikkat çeken kendilerine özgü özellikleri olmalıdır. Dış görünüş, etnik kimlik, zekâ, yaş ve cinsiyet gibi kavramlar ayırt edilmeleri için önemli noktalar olabilmektedir. Bunlarla birlikte kadın polisler de televizyonda yer almaya başlar.

Milenyum çağının başlarında polisiye türü televizyon dünyasında sağlam bir şekilde yer edinir. 2000-2016 yılları arasında yüzden fazla polisiye yayına girer ve birçoğu başarılı olur. (Dowler, 2016: 19). Türkiye’de 1980’den sonra yerli yapım dizilere ağırlık verilmeye başlansa da polisiye türüne ait yapımlar bu yılların sonlarında ortaya çıkar. 1990’ların sonunda özel yayıncılıkla birlikte önem kazanmaya başlayan tür, 2000’li yıllarda asıl yükselişini yaşar. Bazıları uzun soluklu, bazıları ise oldukça kısa süren birçok dizi bu dönemde seyirci karşısına çıkar. Son dönemde ise polisiye, yerli OTT platformlarının tercih ettiği türlerden biri olmuştur.

Polisiye türünün kahramanı olan polis ya da dedektif, biyolojik cinsiyetinden bağımsız bir şekilde sembolik olarak erkek konumu temsil etmektedir. Aynı şekilde kurban, biyolojik cinsiyetten farklı olarak bir kadın temsili iken, suçlu düşünsel bir rekabet sırasında erkek, topluma karşı gelirken ise bir kadın temsilidir (Bedore, 2008: 21). Craig ve Cadogan (1986: 13), polisiye türüne kadın dedektiflerin katılmasının, türe farklılık getirmek ve mizah katmak amacıyla olduğu öne sürmektedir. Bunun yanında dedektiflerin her işe burnunu sokma şeklindeki özelliğini ise kadınlıkla ilişkilendirir. Evans’a (2009: 73) göre klasik polisyede kadınlara yönelik bazı kategoriler bulunmaktadır. Birincisi dış görünüş ve çekicilik ile ilgilidir. Bu mesleği devam ettiren zeki kadınlar görünüş olarak çekici olmayan kadınlar olarak düşünülür.

Polisiye dizilerde polisler genelde erkeklerden oluşmaktadır. Bu karakterler geleneksel toplumsal roller içinde verilirken sınırlı sayıda da olsa farklı temsiller yer alır. Geleneksel rolleriyle sunulan polis karakteri güçlü, cesaretli, ülkesine ve mesleğine bağlı, bekâr veya evli erkeklerdir. Evli ve baba olanlar eşlerine ve çocuklarına düşkündür. Bu temsil biçimlerinde hegemonik erkeklere atfedilen eril niteliklerin görülmesi tesadüf değildir. Dizilerde temsili oldukça az olan kadın polis karakterlerin ise dişilikleri geri plana atılmıştır, giyimlerinden hareketlerine kadar maskülen tavırlar içerisinde sunulur. Genel olarak bekârdırlar ve kariyer odaklıdırlar. Erkek polis karakterlere göre geri planda kalırlar ve ofis içerisinde masa başında görülürler. Ofis dışında olsalar bile erkek polisler tarafından olayların dışında tutulmaya çalışılırlar ve figüran muamelesi görürler (Özsoy, 2011: 148-150).

Kadın polis karakterlerinin kurgulanışı üç şekilde verilmektedir. Birincisi kadınlık özelliklerinden sıyrılmış, erkeksi özellikler taşıyan karakterler; ikincisi erkek polis karakterlerine kıyasla ikincil konumda yer alan karakterler; üçüncüsü ise evlenerek mesleği bırakan karakterler

şeklinde (Bedore, 2008: 23). Polis teşkilatı içerisinde çalışan kadınların çok azı evli ve çocukludur. Bu meslekteki kadınlar her ikisine de sahip olamaz. Polis olanlar dışında dizilerde yer alan diğer kadınlar suçludan çok kurban konumunda yer almaktadır. (DeTardo-Bora, 2009: 162-166). Polisiye türünde yer alan kadın karakter, vahşet öznesi, kötü kadın ya da zavallı, kurtarılması gereken bir kurbandır. Aslında yan karakter olarak sunulur. Erkek, hiyerarşik düzende öncelik sahibi olmaktadır. Kadının bazı şeyleri aşabilmesi için ya kadınlığından taviz vermesi ya da farklı bir karakter özelliğinin, farklı bir hikâyesinin olması beklenir. Böylece benimsenerek kendine bir yer bulabilir. Kadının aksine erkek karakterin ana karakter olması için farklı özelliklerinin olmasına gerek yoktur. Teşkilatın içerisinde günümüzde de devam eden cinsiyetçi düşünceler kurgusal dünyayı da fazlasıyla etkilemektedir.

Yöntem

Bu çalışmanın amacı, toplumsal cinsiyet rollerini yerli polisiye dizilerdeki ana karakterler üzerinden incelenmektir. Polisiye türü üzerine edebiyat ve sinemada çeşitli araştırmalar yapılmasına rağmen televizyon dizileri özelindeki araştırmaların sınırlı olması da bu çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Çalışmada yöntem olarak betimsel içerik analizi kullanılmıştır. Betimsel içerik analizinde ele alınan konuya ilişkin yapılan bütün nicel ve nitel çalışmalar incelenir ve konunun genel eğilimleri belirlenir. Bu yöntemle elde edilen sonuçların gelecekte yapılması planlanan çalışmalar için bir örnek olması beklenir. Bu analizde bulgulara ulaşmak için betimsel istatistiklere göre hareket edilmekte ve analiz için genellikle yüzde dağılımları ve frekanslar (tekrarlamalar) kullanılmaktadır. Hem nitel hem de nicel veri türlerinin kullanımına olanak sağlayan bir analiz türüdür (Dinçer, 2018: 187).

Betimsel içerik analizi, belirli bir alandaki eğilimlerin elde edilmesi için önceki çalışmaların analizini ya da bulguların yorumlanmasını ifade eder. Bu nedenle amaç, problem ve araştırma soruları açık bir şekilde belirlenmelidir. Araştırmanın sınırları ve hangi dönemleri kapsadığı ortaya konmalıdır (Çalık ve Sözbilir, 2014: 34-35). Bu yaklaşımda amaç, elde edilen bulguların düzenlenmiş ve yorumlanmış olarak okuyucuya aktarılmasıdır. Bu amaçla veriler açık ve sistematik bir şekilde betimlenir. Betimlemeler önceden belirlenen temalara göre yorumlanır ve bazı sonuçlara varılır (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 224). Betimsel içerik analizi çalışmalarında kullanılacak analiz soruları, verilerin ne şekilde analiz edileceği ve yorumlanacağı sistemli bir yaklaşımla ortaya konulmalıdır.

Bu yönteme göre belirlenen amaç doğrultusunda gerekli literatür taraması yapılmış, çalışmanın kapsamı belirlenmiştir. Kapsam içerisine alınan dizilerin analizi ve yorumlanması için bazı başlıklar oluşturulmuştur. Türkiye’de yerli polisiye dizilerin polis karakterlerinin incelemeye

alındığı çalışmada veriler belirlenen bu başlıklara göre toplanmış ve toplanan bu veriler seçilen yöntemle açıklanmıştır. Kullanılan bu başlıklar şu şekildedir;

- Karakterlerin fiziksel özellikleri ve giyimleri
- Karakterlerin aile ilişkileri
- Karakterlerin kurumsal ilişkileri, fiziksel güç ve silah kullanımı
- Karakterlerin dil ve konuşma yapıları, toplumsal cinsiyete ilişkin söylemleri

Çalışmada 2000 sonrası 6 yerli polisiye dizideki polis karakterler ele alınmıştır. Dizilerin ve bölüm sayılarının çok sayıda olması ve hepsinin incelenmesinin zorluğu nedeniyle izlenecek bölümlerin belirlenmesinde amaçlı örneklem yöntemi kullanılmıştır. Karakterlerin birçok yönüyle tanıtıldığı ve kişisel özelliklerinin yansıtıldığı gerekçesiyle dizilerin ilk iki bölümü inceleme kapsamına alınmıştır. Yıllara ve kanallara dağılımında çeşitlilik olması bakımından, dizilerin yayın aralığı geniş tutulmuştur. Çeşitliliğe dikkat edilmesi sebebiyle birçok dizi kapsam dışında bırakılmıştır. Ayrıca dizilerin seçiminde izlenme oranı yüksekliği ve bölüm sayısının fazlalığı da göz önünde bulundurulmuştur. 2000 yılından sonra polisiye dizilerin sayısında artış yaşanmış, bazı yıllar farklı kanallarda birden fazla yapım yer almıştır. Aynı yıl yayınlanan diziler de yıl ve kanal çeşitliliğine dikkat edildiği için kapsam dışında bırakılmıştır. Örneklem seçilirken polisiye dizilerin türsel özellikleri taşımasına öncelik verilmiş, bu nedenle melez ve alt türlere ait diziler tercih edilmemiştir. Çalışma, geleneksel televizyonda yayınlanan diziler üzerinden olduğu için OTT platformları için üretilen polisiye diziler örnekleme dâhil edilmemiştir. Örnekleme dâhil edilen diziler ve künyeleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1.
Araştırmanın Örneklem Dizi Tablosu

Dizinin Adı	Yapım Yılı	Bölüm Sayısı	Yayımlandığı Kanal
Arka Sokaklar	2006-	623	Kanal D
Adanalı	2008-2010	79	ATV
Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi	2010-2013	96	Star TV
Nizama Adanmış Ruhlar	2012-2015	121	STV
İçerde	2016-2017	39	Show TV
Çarpışma	2018-2019	24	Show TV

Bulgular: Yerli Polisiye Dizilerdeki Polis Karakterler

Karakterlerin Fiziksel Özellikleri ve Giyimleri

Arka Sokaklar, 2006 yılında yayına başlayıp, günümüzde de devam ederek Türk televizyon tarihinin en uzun süren dizisi olmuştur. Dizi, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürlüğü'nde görevli özel bir ekibin İstanbul sokaklarındaki suçla mücadelesini konu alır. Ekip

yedi kişiden oluşmasına rağmen, incelemeye dört karakter alınmıştır. Bunlar; ekibin kurucusu Rıza Soylu, evli ve dört çocuk babası Hüsnü Çoban, trafik şubeden yeni geçiş yapan Zeynep ve bilgi işlemden sorumlu Aylin'dir. Rıza altmışlı yaşların başında, görece uzun boylu ve bakımlı biridir. Daha çok klasik giyimiyle dikkat çeker. Hüsnü 40'lı yaşların başında, orta boylu bir başkomiserdir. Genelde gömlek giyerken görülür. Ev ortamında ise ara sıra atlet ile otururken karşımıza çıkar. Zeynep 20'li yaşlarda, orta boylu, saçları hep toplu, kot pantolonu ve tişörtü ile erkeksi giyime sahip bir polistir. Aylin 30'lu yaşların başında, orta boylu ve emniyette genel olarak polis üniforması giyen bir komiser yardımcısıdır.

2008 yılında yayınlanmaya başlayan *Adanalı* dizisinde, lakabı Adanalı olan başkomiser Yavuz, İstanbul'daki suç oranlarının artması sonucu İzmir'den İstanbul'a geri çağırılır. İdil müdürle beraber organize suç çetelerini çökertmek için çalışacaklardır. Yavuz başkomiser orta boylu, bıyıklı bir karakterdir. Pantolon gömlektten oluşan klasik giyim tarzıyla dikkat çeker. İdil ise uzun boylu, zayıf, sert bakışlı bir başkomiserdir. Saçları bazen salık, bazen toplu olan İdil başkomiser hafif makyajlıdır ve kot pantolon gömlek ya da takım elbise giyer. Emniyetteki giyimi maskülen olmasına rağmen saçları ve hafif yaptığı makyajıyla bakımlı olduğu görülür. Maraz Ali'ye karşı yürüttüğü gizli planı gereği iki defa elbise ile görülmüştür. Bunun için kuaföre giderek saç ve makyaj yaptırmıştır.

2010 yılında yayına başlayan *Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi*, bu dönemde oldukça geniş bir hayran kitlesine ulaşmıştır. Dizinin konusunu cinayet büroda başkomiser olan Behzat ve ekibinin Ankara'da gerçekleşen cinayetleri çözmeleri oluşturur. Büroda çalışan altı polis karakteri olmasına rağmen incelemeye dört karakter alınmıştır: Ekibin başı olan Behzat, cinayet büronun tek kadın polisi Eda, Behzat'ın yardımcısı Harun ve Hayalet lakaplı Sabri. Behzat, 40'lı yaşların başında, zayıf, orta boylu, kirli sakalı ve bıyığı olan bir karakterdir. Gömlek, boğazlı kazak, *blazer* ya da deri ceketli giyimi ve elindeki tesbihi ile dikkat çeker. Harun, 20'li yaşlarda uzun boylu, yapılı ve hafif kiloludur. Kot pantolon, gömlek ve tişörtten oluşan spor giyim tarzına sahip bir komiserdir. Eda 20'li yaşlarda uzun boylu, zayıf, bakımlı bir komiser yardımcısıdır. Pantolon ve gömlektten oluşan klasik şık bir giyimin yanında etek ve bluz da giymektedir. Saçları ve makyajı yapılı, dış görünüşüne önem veren biridir. Sabri, 30'lu yaşlarında, ekiptekilere göre daha kısa boylu, kirli sakallı bir komiserdir. Lakabı hayalettir. Kot pantolon, gömlek ve üzerine giydiği yelek ile dikkat çeker.

Nizama Adanmış Ruhlar, 2012 yılında yayınlanan ve Ekip 1 isimli özel harekât polislerinin İstanbul'daki maceralarının anlatıldığı dizidir. Sekiz kişilik kalabalık bir ekipten oluşmasına rağmen incelemeye dört karakter alınmıştır. Salih Amir, ekibin amiri ve işine âşık biridir. Salih,

40'lı yaşlarında, ufak boylu, bıyıklı ve hafif kır saçlı biridir. Genel olarak özel harekâta ait üniforma ile görülür. Üniforma giymediği zamanlarda ise pantolon ve gömlekten oluşan klasik bir giyimi vardır. Akif, ekibin korkusuz, gözü kara lideridir. 20'li yaşlarda, bıyıklı, uzun boylu, görece yapılı biridir. Gün içinde iş saatlerinde özel harekâta ait üniforma giyerken, iş saatleri dışında kot pantolon, tişört ya da gömlekten oluşan spor kıyafetler giymektedir. Daha ciddi olması gereken görüşmelerinde ise takım elbise giydiği görülmektedir. Selim, Akif'in en yakın arkadaşıdır. 20'li yaşlarda, kirli sakallı ve uzun boylu biridir. Özel harekât üniformasının dışında sivildeyken kot pantolon, gömlek ve tişörtten oluşan spor giyim tarzı vardır. Elif ekipteki tek kadındır. İstihbaratta çalışan başarılı bir polisten kendi isteği ile özel harekâta geçmiştir. 20'li yaşlarda, uzun saçlı, orta boylu, zayıf biridir. Saçları yapılıdır, yüzünde hafif bir makyaj vardır ve giyimi de sade ve şıktır.

2016 yapımı *İçerde* dizisinde Organize Suçlar Şube Müdürü Yusuf Kaya, polis akademisi birincisi olan Sarp Yılmaz'ı babasının suç geçmişi nedeniyle mezuniyetine bir hafta varken okuldan atar. Sarp, müdüre silah çekmesi nedeniyle bir yıl hapiste yatar sonrasında da ünlü mafya lideri Celal Duman'ın yanına girer. Dizinin ana karakteri Sarp, 20'li yaşlarında uzun boylu, yapılı, hafif kirli sakallı, oldukça kısa saçlıdır. Kot pantolon, tişört üzerine giydiği ceketten oluşan spor bir giyim tarzı ile dikkat çeken biridir. Sert bakışlara, soğuk ve kızgın bir yüz ifadesine sahiptir. Yusuf, orta boylu, 50'li yaşların sonlarında, kirli sakalı ve sert bakışları olan biridir. Her zaman takım elbise ile görülür. Mert Karadağ ise, 20'li yaşlarda, uzun boylu, zayıf ve hafif uzun saçlıdır. Pantolon ve gömlekten oluşan klasik spor giyim tarzına sahiptir.

Çarpışma, 2018 yılında yayınlanmıştır. Dizide birbirine çarpan dört araçtaki insanların kaza sonrası değişen hayatları anlatılır. Kadir Adalı, 30'lu yaşlarında uzun boylu, yapılı, kirli sakallı bir başkomiserdir. Kot pantolon, gömlek ve deri ceketten oluşan spor bir giyim tarzına sahiptir. Haydar, İstanbul organize şubenin müdürü, 50'li yaşların sonunda, ufak boylu, bıyıklı biridir. Genel olarak takım elbise ile görülür.

Karakterlerin Aile İlişkileri

Arka Sokaklar dizisinde karakterlerin aile ilişkilerine bakılırsa Rıza'nın ailesine düşkün olduğu görülür. Zaman zaman eşine evde yardımcı, yumuşak mizaçlı biri olsa da otoritesini göstermesi gerektiği durumlarda sert bir tavra bürünebilmektedir. Kızı söz konusu olduğunda eril yönü ağır basmakta ve cinsiyetçi yaklaşımlarda bulunmaktadır. Kızı Pınar konservatuar öğrencisidir ve akşam bir barda sahne alacaktır. Sahneye Rıza'nın ekibinden polisler baskın yaparak kimlik kontrolü yapar. Rıza dolaylı yoldan kızının güvenliğine yönelik kontrolü sağlamıştır. Kızına karşı bu tutumu mesleki deneyimi ile meşru hale getirilerek kızların anne babaları tarafından her zaman korunması gerektiği mesajı verilir. Evli ve dört çocuk babası olan

Hüsnü'nün aile ilişkilerine bakıldığında biraz gergin ve sınırlı olduğu görülür. Yozgat'tan gelen aile İstanbul'da geçim sıkıntısı çekmektedir. Tek çalışan Hüsnü'dür. İki oğlunun bitmeyen haylazlıkları ve eşi Suat'ın hataları Hüsnü'yü sınırlendirir. Eşinin masumca yaptığı hatalar karşısında ters davranırsa da bu davranışlar, göze batmayacak şekilde verilir. Hüsnü tüm gerginliğine rağmen eşine ve çocuklarına çok değer veren biridir. Ekibin kadın polislerinden Aylin'in, incelenen bölümlerde aile ilişkileri ile ilgili hiçbir bilgiye erişilemezken, Zeynep hakkında az bir bilgi edinilir. Zeynep'in babası şehit polistir ve Zeynep annesiyle yaşamaktadır. Annesi ise kızının polis olmasından memnun değildir ve bunu devamlı dile getirmektedir. Zeynep annesinin şikâyetlerine rağmen babasının izinden gitmeye kararlıdır.

Adanalı dizisinin başkomiseri Yavuz, bekâr bir adamdır. Hiç evlenmemiştir fakat birinci bölümün sonunda bir kızı olduğu anlaşılır. Yavuz kızının varlığını, yıllar önce beraber görev yaptığı ve ilişki yaşadığı Maria'nın ölümü sonrası Yavuz'a bıraktığı bir mektuptan öğrenir. Kızı Sofia'nın Yunanistan'da yaşadığı eve mafyanın silahlı saldırısı sonrasında tehlikede olduğunu düşünerek onu alarak Türkiye'ye gelir. Baba olduğunu yeni öğrenmesine rağmen kızını herkese ve her türlü tehlikeye karşı korumaya çalışan baba figürü Yavuz'da da görülür. İdil başkomiserin aile ilişkileri ile ilgili incelenen bölümlerde bir bilgiye rastlanmaz. Maraz Ali'yi etkileyip çetesini çöktürmeye çalışmasından dolayı bekâr olduğu anlaşılmaktadır.

Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi dizisinde Behzat karakterinin aile ilişkilerine bakıldığında eşinden ayrılmış ve bir kızı olduğu görülür. Kızına düşkün olsa da işlerinden dolayı ona vakit ayıramamaktadır. Kızı ise anne babasının ayrılığında babasını sorumlu tuttuğu için ona soğuk davranır. Annesi kızları Berna'nın odasında uyuşturucu bulduğunu Behzat'a söyledikten sonra Behzat kızının erkek arkadaşını bulur. Arabada yasal olmayan bir şekilde sorguya çeker. Kızına tokat attığını öğrenince yumrukla adama saldırır. Birinci bölümün sonunda kızı Berna'nın intiharı Behzat'ı derinden etkiler. Uzun süre kendine gelemez ve psikiyatri kliniğinde tedavi görür. Behzat'ın bir de abisi vardır. Sürekli Behzat'ı eleştirir, yaptığı yanlışlardan dolayı azarlar. Diğer karakterlerden Harun, Eda ve Hayalet'in aile ilişkilerine dair bir içeriğe rastlanmaz. Sadece Harun ve Eda'nın eskiden sevgili oldukları bilinmektedir. Eda'nın şubedeki başka biriyle ilişkisi olduğu ve Harun'un bunu kabullenemediği, kıskançlık yaptığı görülür.

Nizama Adanmış Ruhlar dizisinde Salih Amir evlidir. Bir kızı vardır, ikinci çocuğu ise yakında doğacaktır. Eşiyle devamlı tartıştıkları görülür. Salih eşinden işi ile ilgili sabır ve anlayış beklemekte, eşi ise ihtiyacı olduğunda yanında olmadığı için ona kızmaktadır. Salih, eşini ve kızını sevmesine rağmen bu sevgisini ve ilgisini pek gösteremez. Çünkü zamanının çoğunu işinde geçirir. Akif'in Elif ile konuşmalarından ailesinin olmadığı ve yalnız büyüdüğü anlaşılır. Suriye görevi

dönüşünde Elif ile güzel bir hayat kurmak istemektedir. Selim ve Elif'in aile ilişkileri ile ilgili edinilen tek bilgi Akif'in Suriye'de şehit olduğu haberinden bir süre sonra birbirleriyle evlenmiş olmalarıdır. Akif dönene kadar güzel bir ilişkileri varken Akif döndükten sonra tartışmalar başlar.

İçerde dizisinin müdürü Yusuf'un aile ilişkileri ile ilgili incelenen bölümlerde bir bilgi edinilemez. Sarp'ın babasının, mafya lideri Celal Duman'ın tetikçisi olduğu için tutuklanmasıyla ailesi dağılmıştır. Kardeşi Umut'un kaybolması ile annesiyle yalnız kalmıştır. Birkaç görüş sonrası babası kendisini kovduğu için bir daha babasını da görmemiştir. Yusuf müdür, Sarp'a casusluk teklif ettiğinde, Sarp önce annesinin ne kadar üzüleceğini düşünür. Annesinin gözündeki hayal kırıklığı karşısında yaşadığı üzüntüyü müdürüyle paylaşır. Mert Karadağ sokaklarda mendil satarak yaşarken Celal, Mert'i ve kardeşi gördüğü Melek'i yanına alarak kendisi için yetiştirir. Emniyet içerisine yerleştirdiği adamı yapar. Mert'in Melek ve Celal'den başka ailesi yoktur. Fakat aslında Mert, Sarp'ın küçükken kaçırılan kardeşi Umut'tur.

Çarpışma dizisinin başkomiseri Kadir, evli ve bir kız babasıdır. Yetiştirme yurdunda büyümüştür ve aile onun için çok önemlidir. Bu yüzden eşine ve kızına düşkündür. Eşi de Kadir'e karşı oldukça anlayışlıdır. Kadir severek yaptığı saygın bir iş, güzel ve mutlu bir aile ile toplumun bir erkekten beklediği görevleri yerine getirmektedir. Kızının ödevine yardım etme karşılığında eşini ailece takımının kupa maçına gitmeye ikna eder. Maç sonrası gerçekleşen bombalı saldırıda eşini ve kızını kaybeder. Kendisini bu hayata bağlayacak bir şey olmadığını söyler ve defalarca kendini öldürmeye çalışır. Kadir'in müdürü Haydar'ın evli olduğu dışında aile ilişkilerine dair herhangi bir bilgi edinilemez.

Karakterlerin Kurumsal İlişkileri, Fiziksel Güç ve Silah Kullanımı

Arka Sokaklar dizisinde asayiş özel ekibin başkomiseri Rıza, katıldığı bazı operasyonlarda aktif olarak yer almakta, elinde silahla suçlunun peşinden koşmaktadır. Kurumsal ilişkilerinde ise çevresindeki herkese karşı babacan ve yumuşak tavırlarıyla bilinir. Bu yüzden kendisine Rıza Baba denmektedir. Yumuşak tavrına rağmen otoritesini göstermesi gerektiği durumlarda sert davranabilmektedir. Hüsnü düzenlenen operasyonların hepsinde yer alır ve silahı her zaman yanındadır. Katıldığı operasyonlarda silah ve fiziksel güç kullanımı görülmektedir. Kurumsal ilişkilerinde ekip tarafından sevilen ve saygı duyulan biri olduğu görülür. Birlikte çalıştığı arkadaşları ile samimi bir ilişkisi vardır. Zeynep operasyonlara aktif bir şekilde katılmaktadır. Silah ve fiziksel güç kullanımına operasyonda gerekli olduğunda başvurmaktadır. Kurumsal ilişkilerinde sert tavırlarıyla dikkat çekse de ekiptekilerle samimi, herkese saygılı olduğu görülür. Aylin insanlara karşı her zaman ılımlı ve kibar biridir. Ekipte iyi anlaşılan, uyumlu bir şekilde hareket eden biridir. Operasyonlara ihtiyaç olmadıkça katılmaz bu yüzden silah kullanırken de

görülmez. Genel olarak şubede bilgisayar başında haberleşme ile ilgili işleri yürüten Aylin, operasyonlara katılması gerektiğinde kadın kimliği ile bir nevi yem olarak yer alır.

Adanalı dizisinin Yavuz başkomiseri fiziksel güce çok sık başvuran bir karakterdir. Silah kullanımı ise operasyon dışında görülmez. Kurumsal ilişkilerinde sevilen biri olsa da girdiği her ortamda belayı çektiği ve söz dinlemediği için insanların kendisinden yaka silktiği görülür. İdil başkomiser Yavuz'un tam tersi kurallara dikkat eden, herkesle belirli bir seviyeyi korumaya özen gösteren biridir. Amirine karşı da altında çalışana karşı da her zaman mesafeli yaklaşmaktadır. Resmi ve katı duruşunu bozmaz. Fiziksel güç kullanımı operasyon sırasında küçük hareketlerle karşısındakini etkisiz hale getirmeye yönelik taktiklerdir.

Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi'nin kahramanı Behzat, silahını her zaman yanında taşır ve fiziksel güç kullanmaktan hiçbir zaman çekinmez. Kurumsal ilişkilerinde de sert ve sinirlidir, diğer polisleri aynı kabalıkla yaklaşıp azarlayabilir. Ekibin tek kadın polisi olan Eda'ya karşı bir nebze daha sakindir. Ekiptekilerle abi-kardeş ilişkileri olsa da amir-polis ilişkisini de korumaktadır. Emniyet müdürüne sinirlendiğinde kavga edip, ona karşı sesini yükseltirken Savcı Esra'ya karşı aynı şekilde davranmamaktadır. Harun'un silah kullanımı operasyon dışında görülmezken fiziksel güç kullanımı görülür. Sorgu sırasında karşısındakine rahat bir şekilde şiddet uygulamaktadır. Kurumsal ilişkilerinde ekip arkadaşlarından Selim hariç diğerleriyle iyi bir ilişkisi vardır. Selim, Harun'un eski kız arkadaşı Eda ile beraber olduğu için Selim'le devamlı kavga eder. Eda vaktinin büyük çoğunluğunu büroda kendisine verilen araştırma işlerini yaparak harcar. Bu yüzden fiziksel güç ve silah kullanımına rastlanmaz. Kurumsal ilişkilerinde Harun dışındakilerle iyi anlaşığı, uyumlu bir şekilde çalıştığı görülür. Aynı bürodaki Selim ile ilişkisi olmasına rağmen büroda çalışma saatleri içinde ona karşı da mesafelidir. Hayalet'in fiziksel güç kullanımından ziyade silah kullanımı operasyonlar sırasında suçluyu kovalarken görülür. Kurumsal ilişkilerinde ekiptekilerle iyi bir arkadaşlığı vardır.

Nizama Adanmış Ruhlar dizisinde Salih'in silah ve fiziksel güç kullanımı operasyon haricinde görülmez. Özel harekât polis ekibinin amiri olduğu için her operasyonda yer alır ve operasyonun eksiksiz bir şekilde tamamlanması için elinden geleni yapar. Silahı her zaman yanındadır ancak mecbur kalmadıkça kullanmaz. Kurumsal ilişkilerinde ekipteki herkes tarafından sevilen ve sayılan biridir. İş her şeyden önce gelir. Eşi hastaneye kaldırıldığında da doğuma gittiğinde de önce operasyonu tamamlamak için işinin başında olur. Ekip 1'in lideri Akif'in silah ve fiziksel güç kullanımı operasyonlarda sıklıkla görülür. Operasyon dışındaki şiddet kullanımı kendisini öldü bildiği için sevdiği kızla evlenen yakın arkadaşı Selim'e karşı olmuştur. Ekiptekilerle samimi ve eğlenceli bir ilişkisi vardır. Selim'in fiziksel güç ve silah kullanımı

operasyonlarda sıklıkla görülür. İş dışındaki fiziksel güç kullanımı Akif ile aralarında çıkan tartışma dışında görülmez. Kurumsal ilişkilerinde ekipte herkesle samimi ve dostane bir ilişkisi olduğu görülür. Elif'in fiziksel güç ve silah kullanımına pek rastlanmaz. İstihbarat polisi olarak teröristlerin arasına sızmış fakat sonrasında yakalanmıştır. Bu süreçte kendini savunma imkânı olmamıştır. Özel harekât polisi olan Akif tarafından kurtarılmıştır. Elif özel harekâta geçtiğinde bir iki operasyonda elinde silahla görülmesine rağmen bu silahı kullandığına yönelik bir içeriğe rastlanmaz. Özel harekâta da istihbarattaki gibi sevilip değer gören biridir.

İçerde dizisinde Yusuf müdür, silahını her zaman yanında taşımasına rağmen silah ya da fiziksel güç kullanımını gerektirecek bir durumda bulunmamıştır. Kurumsal ilişkilerinde herkese karşı sert ve iğneleyici bir tavır içindedir. Ekibindekiler kendisinden çekinmektedir. Sarp'ın büyük bir fedakârlık yaptığını düşünür, birebir görüşmelerinde ona daha samimi davranır. Sarp'ın her zaman silah taşımasına ve zaman zaman sinir anında silahına sarılmasına rağmen kullandığı pek görülmez. Fiziksel güç kullanımı ise ilk bölümde hapse girdiğinde gardiyanlarla arasındaki kavgada görülür. Sarp üç gardiyanı tek başına etkisiz hale getirmiştir. Polis olduğunu tek bilen Yusuf müdür olduğu için kurumsal ilişkileri hakkında ikisinin ilişkisine bakılarak bir şey söylenebilir. Sarp, normalde ast-üst ilişkisine dikkat eden ve saygısını koruyan biri olmasına rağmen sinirlendiği zaman gözü döner. Mert ise silahını her zaman yanında taşır fakat silah ya da fiziksel güç kullanımı operasyon haricinde görülmez. Sakin, neşeli ve herkesle anlaşılan biri olarak görünmesine rağmen sınırlı bir yanı da vardır.

Çarpışma dizisinde başkomiser Kadir'in, izlenen bölümlerde fiziksel güçten çok silah kullanması görülür. Karşısındaki kişiye sesini yükselterek üzerine yürür ve onu bastırmaya çalışır. Kurumsal ilişkilerinde şubedekilerle arasının iyi olduğu, rahat ve umursamaz tavırlarının ast-üst ilişkisine bakmadan devam ettiği görülür. Çatışma sonucu suçluları öldürdükten sonra hepsini etkisiz hale getirdiğini söyleyerek olay yerini terk eder. Ertesi gün müdürü kızarken onu da ciddiye almaz. Haydar müdürün fiziksel güç ve silah kullanımı izlenen bölümlerde görülmez. Olay yerine genelde her şey bittikten sonra giderek inceleme yapar. Kurumsal ilişkilerinde babacan tavırlarıyla sevilen biri olduğu görülür. Ancak kurallara uyulmadığı takdirde kibarlığını kaybederek sert çıkışlar yapabilir.

Karakterlerin Dil ve Konuşma Yapıları, Toplumsal Cinsiyete İlişkin Söylemleri

Arka Sokaklar dizisinde Rıza başkomiser genelde sakin ve kibar bir üsluba sahipken sinirlendiğinde tonlaması sertleşebilmektedir. Genel olarak nazik ve anlayışlı biri olsa da toplumsal cinsiyete yönelik söylemlerinde eril yönünü görmek mümkündür. Eşine karşı her zaman yardımcı ve onun düşüncelerine, sözlerine önem veren biridir. Fakat kızını yemek saatinde evde

olması konusunda uyarmasını eşinden ister. Anne olarak bazı kuralları öğretme görevi ondadır. Baba ise gerekli gördüğü durumda otoritesini devreye sokarak uyarıda bulunabilir. Kızının gece vakti dışarıda olmasını istemeyip sahne aldığı bara polis göndermesi ile kız çocuklarının korunması gerektiğine yönelik düşüncesi görülür. Aynı şekilde erkek çocuklarına toplum tarafından yüklenen evin reisi olma sorumluluğuna yönelik örneği de Rıza'nın düşüncelerinde görmek mümkündür. Rıza'nın meslektaşı ve yakın arkadaşı Osman şehit olur. Rıza, Osman'ın oğluna güçlü olması ve annesine sahip çıkması gerektiği konusunda öğüt verir. Çünkü kadın her zaman bir erkek tarafından korunması, sahip çıkılması gerektirir. Hüsnü'nün karşısındaki kişiye göre değişen bir üslubu vardır. Amirlerine karşı saygılı ve seviyeli bir şekilde konuşurken, ekip arkadaşlarıyla rahat, zaman zaman alaycı tavırlarla konuşmaktadır. Meslektaşı kadın polislere karşı daha kibardır. Toplumsal cinsiyete yönelik görüşlerinde sözel bir ifadeye rastlanmasa da aile yaşantısında ataerkil düzenin hâkim olduğu görülür. Eşi Suat çalışmamakta, dört çocuğa ve Hüsnü'nün gazi dedesine bakmaktadır. Tek çalışan Hüsnü'dür. Zeynep'in konuşma şekli de giyimi gibi sert ve erkeksidir. Maskülen giyim ve tavırları olan Zeynep'in bu hali diline de yansır. Toplumsal cinsiyet ile ilgili tutumunda eril düşünce yapısına karşı olsa da zaman zaman bunu kabullendiği görülmektedir. Annesi, Zeynep bir kadın olduğu için polis olmasını istememiştir. İlle polis olmak istiyorsa tehlikesi daha az olan bir bölümde bu mesleği yapabileceğini, iyi bir kısmet çıktığında da işi bırakabileceğini söyler. Zeynep'in ekip arkadaşı Murat, Zeynep'i gittikleri operasyonda geri durması konusunda uyarır. Asayişin Zeynep'in geldiği trafik şubeye benzemediğini söyleyerek onu küçük düşürmek ister. Zeynep Murat'a ağzının payını vererek susturur. Fakat operasyona gittiklerinde kendine söyleneni yapıp geride bekler. Önden giden erkekler suçluyu ellerinden geçirir ama Zeynep yakalar. Murat bu durumu acemi şanslı olarak değerlendirir. Zeynep'in Murat'a karşı çıkması da geride kalmış olması, kadına karşı oluşan bu algıyı bir kadın olarak kabul ettiğini gösterir. Ayrıca erkek egemen sistem içerisinde var olabilmek için kadın kimliğini geride bırakmıştır. Aylin ise insanlara karşı ılımlı ve kibar bir davranış ve konuşma tarzına sahiptir. Genel olarak şubede masa başında olmasına rağmen bir operasyonda kadın kimliğini kullanarak bulunması gerekmiştir. Operasyon sırasında Aylin rehin alınır. Ekip peşlerinden giderek suçluyu yakalar, Aylin'i kurtarır. Aylin polis olmasına rağmen kendisini savunacak durumda değildir. Saldırıya açık ve başkaları tarafından korunması gereken biridir.

Adanalı dizisinde Yavuz başkomiser şiveli konuşan biridir. Genel olarak karşısındaki kişiyle kibarlıktan uzak ters bir üslupla konuşur. Sesini yükseltmekten de çekinmez. Sinirlendiği zaman argo kelimeler kullanır. Duygularını başkalarının yanında göstermekten hoşlanmaz. Erkek egemen toplum yapısında erkeklerin duygularını göstermeleri bir çeşit zayıflık olarak görülmektedir. Polis teşkilatı erkek ağırlıklı bir kurumdur. Özellikle amir ve emniyet müdürleri

genel olarak erkeklerden oluşmaktadır. Böyle bir beklenti içinde olan Yavuz, yeni müdür olarak karşısında bir kadını görünce İzmir'e geri dönmek ister. Bir kadından emir almak kabul edeceği bir şey değildir. Erkek egemen toplumda kadınların erkeklerden üst mevkilerde çalışıyor olması kabul gören bir durum değildir. İdil, kibar ama biraz sert bir konuşma tarzına sahiptir. Yüz ifadeleri de genel olarak serttir. Ataerkil düşünce yapısına karşı olsa da içinde bulunduğu teşkilatın yapısı gereği bazı düşünceleri kabullenmiş görünmektedir. Erkek nüfusun fazla olduğu bir meslek grubunda akademik ve mesleki anlamda birçok başarı elde ederek yükselmiştir. Otoritesini kabul ettirmenin ve bunun devamını sağlamanın yolu katı duruşundan ödün vermemektir. Yavuz'a her zaman Yavuz Bey şeklinde hitap ederek aynısını Yavuz'dan da ister. Yavuz'un söyledikleri hoşuna gitmezse lafi ağzına tepip arkasını döner gider. İdil'in mesleki başarılarına rağmen, uzun zamandır peşinde olduğu çeteyi çökertmek için yaptığı plan ise çete liderini kendine âşık etmektir. Son derece başarılı bir polis olsa da bir erkeği kadınlığını kullanarak yenmeyi tercih eder. Zekâsının yanında güzelliğine de güvenmektedir.

Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi'nde Behzat'ın kaba bir üslubu vardır. Küfürlü ve sert bir dille konuşur. Karşısında bir kadın olduğu zaman küfür konusunda kendini frenler. Toplumsal cinsiyete yönelik düşüncelerinde ataerkil yapıya ilişkin çelişkili davranışları vardır. Harun'u Eda'yı rahatsız etmemesi konusunda sürekli uyarırken cinayet büroda kadın polisin olmaması gerektiğine yönelik düşüncesini de dile getirir. Erkeklerin yoğun olduğu bu birimde yer alan kadın, dikkat dağıtan bir unsur olarak görülür. Kızının erkek arkadaşı Alp'i arabada sıkıştırmış sorgularken kızının hamile olduğunu öğrenir. Geleneksel aile yapısında kızlarının evlilik dışı hamileliği aileler için büyük bir sorun teşkil ederken Behzat bununla ilgili hiçbir şey söylemez. Harun Ankaralıları özgü bir konuşma dilinin yanında kaba bir üsluba sahiptir. Bu kabalığa karşısında kadın olsa da devam eder. Toplumsal cinsiyete yönelik görüşleri bariz bir şekilde ifade edilmese de eril bakışın baskın olduğu düşünülebilir. Eda'nın erkek arkadaşı Selim'i küpe taktığı için aşağılarken töre cinayetine kurban giden kızın ailesine de kızgınlığını dile getirir. Konu kendisi olunca yaptığı her şey normalken başkası söz konusu olduğunda geniş bir açıdan olaya bakabilmektedir. Eda'nın sakin, kibar ve sevecen bir konuşma tarzı vardır. Sinirlendiğinde bile sakinliğini koruyarak cevap verir. Çalıştığı büroda tek kadın olması giyimini ya da hareketlerini değiştirmemiştir. Şık ve bakımlı olmaya devam eder. Bir çocuk cesedi ile ilgili aileye haber vereceği sırada Hayalet isterse onun yerine yapabileceğini teklif eder. Fakat Eda kendisinin yapabileceğini söyleyerek reddeder. Kadın olması duygusal yapıya sahip olacağı ve böyle bir haberi veremeyeceği anlamına gelmemelidir. Hayalet çok konuşan birisi değildir. Konuştuğu zamanlarda da sakin bir tonda konuşur. Toplumsal cinsiyete yönelik tutumları ile ilgili net bilgilere ulaşılamasa da ataerkil düşünce yapısında görülen bazı yargılara sahip olduğu düşünülebilir.

Çocuk cinayeti ile ilgili bilgi verme konusunda Eda'ya yardımcı olmak istemesi, kadınların yapıları gereği duygusal ve zayıf olduklarını düşündüğünü gösterir. Çünkü erkekler duygularını kadınlar gibi yoğun yaşamaz. Olay yeri incelenirken odada bulunan kasette maktulün cinsel içerikli görüntülerini görürler. Bu sırada içeri giren kadın polis memurunu Hayalet dışarı çıkarır. Cinsellik erkeğe özgü bir şeyken kadın için ayıp bir durummuş gibi bir düşünce vardır. Erkek için ihtiyaç olarak nitelendirilen cinsellik, kadın için namustur. Bu şekilde bu kavram tabu haline getirilir ve kadınlar arasında konuşulması bile ayıp görülür.

Nizama Adanmış Ruhlar dizisinde Salih, sakin bir üsluba sahiptir. Tartışma anında bile sakinliğini korumaya çalışır. Salih ataerkil düşünce yapısının ağır bastığı bir karakterdir. İkinci çocuklarına hamile olan eşi masraflar ikiye katlanacağı için çalışmak ister. Salih buna şiddetle karşı çıkar. Evin geçiminden sorumlu olan kişi Salih'tir ve kayınvalidesinden maddi bir destek almayı kabul etmez. Evlerinde büyük bir yangın çıkar. Yangın, eşinin iş görüşmesine gitmesiyle kızını evde yalnız bırakması sonucu çıkmıştır. Kızı ölümden dönmüş, kendileri de evsiz kalmıştır. Burada ataerkil düşünceyi destekler nitelikte bir mesaj verilmektedir. Eşinin sözünü dinlemeyen, kendisine biçilen rollerin dışına çıkan kadının düzeni bozular, evliliği ve çocuğu zarar görür. Akif sakin ve kibar bir üsluba sahiptir. Sinirlendiği zaman tonlaması yükselse de kendini toparlayabilir. Akif'te ataerkil değerlerin hâkim olduğu görülür. Elif'e karşı ilgisi görülse de Elif'in ona karşı ilgisine göre hareket ettiğini ileri sürer. Çünkü duygularını göstermek erkeğin değil, kadının özelliğidir. Elif kendisini ziyarete geldiğinde arkadaşlarının yanında mahcup tavırlar sergiler. Sert duruşunu bozmak istemez. Suriye görevine giderken de sevdiği kadını yakın arkadaşına emanet eder. Kadın her zaman bir erkeğin korumasında olmalıdır. Selim sakin ve mesafeli dursa da sevecen ve samimi bir konuşması vardır. Toplumsal cinsiyete yönelik görüşleri bariz olarak görülmesine de eril yapıda olduğu düşünülür. Akif, Suriye'ye gideceği için kendisine tavırlı olan Elif'i anlamadığını söyler. Selim de Elif'in polis olsa da bir kadın olduğunu belirtir. Duygularıyla hareket etmek kadınların özelliklerindedir. Erkekler mantıklarıyla hareket ederlerken kadınlar için kalpleri mantıktan önce gelmektedir. Akif'in yaşadığı ortaya çıktığında Selim, üçünün de aynı teşkilatta olması zor olduğu için başka şehre gitmek istediğini söyler. Elif bunu kabul etmediğinde de sinirlenir ve o istediği için Elif'in de buna uyacağını söyler. İkisi evlidir ve aslında söz sahibi, karar verici olan erkektir. Elif sakin bir konuşma tarzına sahiptir ve duygularını ifade etmekten çekinmez. Net bir içeriğe rastlanmasa da Elif'in de eril düşünce yapısını kabul ettiği görülür. Akif'in operasyonda Elif'e kendini siper ederek onu koruması ile korkusunun geçtiğini söyler. Başarılı bir polis olsa da bir erkeğin kendisini koruduğunu bilmesi korkularını gideren bir şeydir. Çünkü kadınlar naif yapılarıyla korunmaya muhtaç varlıklardır. Kadınlar ataerkil sistemde

duygularıyla hareket eden kişiler olarak gösterilir. Elif de dizide her zaman duyguları ön planda olan, bunlara göre hareket eden, duygularını dile getirmekten ve göstermekten çekinmeyen biridir.

İçerde dizisinde Yusuf müdür karşısındaki insanlara soğuk ve mesafelidir. Bu hali konuşmasına da yansır. Sinirlendiği zaman bağırıp aşağılamaktan çekinmez. Karşısındakinin suçlu ya da masum olması önemli değildir. Toplumsal cinsiyete yönelik düşünceleri hakkında kesin bilgilere ulaşılammaktadır. Fakat ekibinde yer alan kişiler hep erkeklerdir ve akademiden başarıyla mezun olanlarla çalışmaktadır. Şubede görülen tek kadın Yusuf müdürün kapısının önünde masası bulunan sekreteridir. Sarp'ın hafif maço bir konuşma üslubu vardır. Sinirlendiğinde kabalaşp küfürlü konuşmaktan çekinmez. Annesi ve çocukluk arkadaşı Eylem'e karşı kibar ve sevecen bir dille yaklaşırsa da sinirlendiğinde onlara karşı da sert ve kırıcı olur. Toplumsal cinsiyete ilişkin görüşlerinde ataerkil yapının hâkim olduğu görülür. Annesine, polis olduktan sonra çalışması gerekmeyeceğini artık kendisinin ona bakacağını söyler. Evladını büyütene kadar çalışıp çabalayan annenin çocuğu, çalışmaya başlayınca evin bütün sorumluluğunu üzerine alır. Özellikle erkek çocuklar bu sorumluluk duygusu ile yetişir. Toplum da erkek çocuklardan bunu bekler. Sarp aynı zamanda hapisten kendisini kurtarmak için gelen güzel ve bakımlı avukat Melek'i aşağılayarak gönderir. Mert kibar, rahat ve vurdumduymaz bir konuşma tarzına sahiptir. Her şeyden bir eğlence çıkarmaya çalışır gibidir. Karşısında bir kadın varsa flörtöz bir şekilde yaklaşır. Toplumsal cinsiyete dair görüşleri net olmasa da etrafındaki kadınlara yaklaşımından eril düşünceye sahip olduğu düşünülür. Melek'in Sarp'tan etkilendiğini görünce çok sinirlenip bunu kabul etmez. Yaşadıkları hayat yüzünden böyle olması gerektiğini söyler fakat kendisi de Eylem'den hoşlanmakta ve onunla sürekli görüşmektedir. Sarp'ın annesi Füsün'a da her zaman destek olmaya çalışır. Dükkân sahibinin oğlu ile bir sorun yaşadıklarında hemen gidip bunu çözmek için uğraşır.

Çarpışma dizisinde Kadir'in hafif külhanbeyi havası ile maço ve rahat bir konuşma üslubu vardır. Zaman zaman küfürlü konuştuğu görülür. Hayatına bakıldığında toplumsal cinsiyet kalıplarına uygun, ataerkil bir aile yaşamının olduğu görülür. Kadir dışarıda suçlularla mücadele ederken eşi Aslı evde onu bekler ve kızıyla ilgilenir. Kadir eve geldiği zaman onun yemeğini ve çayını hazırlar. Kızları babasıyla ödevini yapmak istese de Kadir bu işi eşine devredebilmek için uğraşır. Çünkü ödevlerle ilgilenmek de annenin görevlerindedir. Maddi sorumluluklar erkeğin göreviyken kalan tüm işler kadının görevidir. Erkek aynı zamanda karısını ve çocuğunu kötülüklerden tehlikelerden korumakla yükümlüdür. Kadir ailesiyle maça gider fakat onları holigan erkeklerin olduğu yerde değil de yanda kadınların olduğu sakin tribünde oturtur ve oradaki polise emanet eder. Kendisi yanlarında olmadığında onun yerine koruyacak kişi başka bir erkektir. Haydar müdür sakin bir üsluba sahip olmasına rağmen Kadir kendisini sinirlendirdiğinde bağırıp

kabalaşabilir. Düşüncelerinde eril yapının hâkim olduğu görülür. Kadir eşini ve çocuğunu kaybettiğinde Haydar müdür bu duruma çok üzülür ve eve gelip banyoda gizlice ağlar. Bunu eşinden de gizli yapar. Çünkü meslekteki konumu gereği duygularını göstermemeli ve sert durmalıdır. Karşısındaki eşi bile olsa ağladığını görmesini istemez.

Bulguların Değerlendirilmesi

Araştırmanın amacı ve kapsamı çerçevesince belirlenen yöntem ile televizyonda yayınlanmış altı yerli polisiye dizinin ilk iki bölümü incelenmiştir. Temsil edilen polis karakterler üzerinden yapılan incelemede erkek polis karakterlerin ağırlıkta olduğu görülür. Altı polisiye dizinin dört tanesinde toplamda 5 kadın polis karaktere rastlanmıştır.

Karakterlerin giyim, konuşma ve şiddet-silah kullanımı gibi özelliklerine bakıldığında erkek karakterlerin daha sert bir dil kullandıkları görülür. Kadın karakterlerden *Arka Sokaklar*'da Zeynep ve *Adanalı*'da İdil, diğer kadın karakterlere kıyasla biraz daha katı bir ifadeye sahiptir. Kadın karakterlerde giyim olarak maskülen bir tarz hâkimdir. Bakımlı olsalar da çalıştıkları yerin havasına uygun, eril bir giyimleri vardır. Sadece, *Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi*'nde Eda karakterinin giyimine özen gösteren, zaman zaman etek giyen biri olduğu gözlenir. Silah ve şiddet kullanımı da erkek karakterlerde daha çok görülür. Kadın karakterler yanlarında silah taşısa bile erkekler kadar silaha başvurmamaktadır. Zeynep ve İdil karakteri dışında operasyona katılan kadın polis yoktur. *Nizama Adanmış Ruhlar*'da Elif karakteri zaman akışını verirken kullanılan görüntülerde operasyonda gösterilir. Orada da kendisini koruyan, yanında bulunan bir erkek vardır. Diğer kadın karakterler ise şubelerinde masa başında araştırma işlerini yaparken görülür. Örnekleme yer alan altı diziden zaten ikisinde kadın karakter bulunmamaktadır. İncelenen ikişer bölümdeki olaylar çerçevesinde kadınların silah kullanımının sınırlı olduğu, sadece zorunlu durumlarda şiddete başvurdukları veya silah kullandıkları görülmektedir. Eril kategorisinde değerlendirilen şiddete başvurma ve silah kullanmanın polis olsa bile kadınla ilişkilendirilmemesi dikkat çekmektedir. Erkek karakterlerin ise sert yüz ifadelerine eşlik eden konuşma tarzlarının kaba ve küfürlü olduğu görülmektedir. Erkeklerin şiddet ve silah kullanımı da oldukça yaygındır. Bu durumun sık tekrarlanması ve gerek suçlular gerekse diğer polisler açısından kanıksanmış olmasının yanı sıra tepkisel bir davranış biçiminde sunulması da ilginçtir. Zira sinirlenen bir karakterin hemen silahını çekmesi veya çeşitli biçimlerde canlı/cansız nesnelere şiddet uygulaması söz konusudur. Bu davranış biçimleri açıkça hegemonik erkeklik türüyle örtüşmektedir.

Karakterlerin kurumsal ilişkilerine bakıldığında kendi aralarında dostane ve eğlenceli bir ilişkileri olsa da amirlerine karşı saygılarını korurlar. Amirleri çoğu zaman babacan bir yaklaşım

sergilese de otoriter tavırları hissedilir. Erkek polis karakterler amirlerine ya da birbirlerine karşı daha rahat davranış ve konuşma içindeyken, kadın karakterler erkeklere kıyasla biraz daha mesafelidir.

Karakterlerin aile ilişkilerine bakıldığında, çalışmada yer alan 19 karakterden yedisinin evli olduğu, bunlardan da dördünün çocuk sahibi olduğu görülür. Karakterlerin 11'i bekârken birinin medeni durumu hakkında bir bilgi yoktur. Evli ve/veya çocuklu olan karakterler erkek polislerdir. Evli olan tek kadın polis *Nizama Adanmış Ruhlar*'daki Elif'tir. O da aynı birimde çalıştığı Selim ile evlidir. Eşlerinden ayrılmış karakterlere bakıldığında işleri dolayısıyla yaşadıkları sıkıntılar sonucu ayrıldıkları anlaşılmaktadır. Behzat işinden evine vakit ayıramadığı için evliliği bitmiştir. *Nizama Adanmış Ruhlar*'da Salih eşiyle işinin yoğunluğu nedeniyle sürekli tartışmaktadır. Diğer evli karakterlerin eşleriyle böyle bir problem yaşamadıkları görülür. Evli olan karakterler geleneksel aile yapısına sahiptir. Evde söz sahibi ve evin geçiminden sorumlu olan erkek kahramanlardır. Eşleri ise kocalarının görevlerinin bilincinde olan anlayışlı, ılımlı, sevecen kadınlardır. Erkek karakterler eşlerine ve çocuklarına karşı ilgilidir. Kadın polis karakterler kariyer odaklıdır. Hayatlarında biri olsa da çok ön planda tutmazlar. İşleri onlar için daha önemlidir.

İncelenen dizilerdeki karakterlerde eril tahakkümün yoğun olduğu göze çarpar. Kadın polis karakterler kendilerini geri planda tutulmaya yönelik olan çabanın farkında olarak karşı çıksalar da bir kabulleniş söz konusudur. *Arka Sokaklar*'da Zeynep sahada olmasına rağmen operasyonlarda ön plana çıkan, erkek karakterlerdir. Zeynep başarılı olsa da başarısı şansa bağlanır, öne çıkarılmaz. *Adanalı* dizisindeki İdil diğer kadın polis karakterlere kıyasla daha sert ve baskındır. Yavuz'un ve diğerlerinin üzerindeki üstünlüğünü kabul ettirmek için her zaman katı bir ifadeye sahip olmalıdır. Erkek polis karakterler İdil kadar sert olmadan sözlerini dinletebilirken İdil sözlerini dinletebilmek için katı mizacını korumalıdır. Diğer kadın polis karakterler amirlerinden aldığı emirleri yerine getiren konumdadırlar. Amirleri ise erkektir. Erkek karakterler geleneksel erkeklik rolleri içerisinde sunulmuştur. Sevdiklerine karşı korumacı, sözlerinin dinlenmesine önem veren karakterlerdir. Kibar olsalar da sert ve otoriter yanları belli olan kişilerdir. Bu karakterlerin çoğu hegemonik erkeklığe atfedilen davranışları sergilemektedir. Korkusuz ve kahramanca olayları çözen güçlü karakterler zaman zaman amirlerine karşı gelerek başlarına buyruk hareket edebilirler. Fakat kadın polislerden emirleri yerine getirmesi beklenir. İncelenen karakterlerin büyük çoğunluğunda ataerkil düşünce yapısının hâkim olduğu görülür.

Araştırma, benzer içerikli önceki çalışmalarla birlikte değerlendirildiğinde, bulguların karşılaştırmalı olmasının yanı sıra incelenen karakter sayısı (19), dizilerin kanallara (ATV, Kanal D, Star TV, Show TV, STV) ve yıllara dağılımı (2006-2019) bakımından kapsamının genişliğiyle

önemli bir veri sunmaktadır. Medya ve toplumsal cinsiyet eksenindeki çalışmaların çokluğuna karşın yerli polisiye diziler çerçevesinde toplumsal cinsiyet odaklı sadece iki çalışma bulunmakta, her ikisinde de sadece kadın temsili çalışıldığı görülmektedir. Bu önceki çalışmalardan biri sadece bir dizi özelindeki bir karakterin, diğeri ise üç dizideki üç karakterin incelenmesinden oluşmaktadır. Bulgular, kadın polis temsili bakımından örtüşmekle birlikte, her iki çalışmada da karakterler arası toplumsal cinsiyet temelli karşılaştırmalar son derece sınırlıdır. Öte yandan uluslararası alanyazında bu çerçevede yapılan araştırmaların artık çok daha spesifik konulara odaklanmış olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda bu araştırmanın ortaya koyduğu kapsamlı bulgularla cinsiyetçi bir dizi türü olarak nitelenebilecek polisyeler üzerine yapılacak ilerleyen dönemdeki çalışmalar için bir altyapı oluşturacağı düşünülmektedir.

Sonuç

İki cinsiyet arasındaki eşitsizliğe ve erkeği kadından önde tutmaya dayanan toplumsal cinsiyet ilişkisi sosyo-ekonomik ve kültürel yapılar aracılığıyla sağlanır. Bu yüzden kadın ve erkek için belirlenen bu farklılıklar ve roller doğal değildir, toplum tarafından inşa edilmiştir. Toplumsal değerlerin belirlenmesinde ve şekillenmesinde önemli bir araç olan kitle iletişim araçları kadın ve erkek için belirlenen rolleri normalleştirerek doğal bir şekilde sunar.

Dizilerde sunulan kadın ve erkeklik rollerinin geleneksel kalıplar içerisinde olduğu görülür. Kadının zararına olan toplumsal cinsiyet ilişkileri, erkek egemen toplumda erkeğin üstünlüğüne dayanmaktadır. Dizilerin toplumsal cinsiyet rollerini yeniden üreten yapısı polisiye türde daha açık bir şekilde görülmektedir. Suç (genelde cinayet), suçlu (katil) ve bunu çözmeye çalışan polis olarak üç ana öge etrafında şekillenen polisyelerde suçlu ve onu yakalamaya çalışan polis, genel olarak erkek karakterlerden oluşmaktadır. Kadının çalışma hayatında daha fazla yer almasına rağmen polis teşkilatı içinde temsili çok fazla değildir. İncelenen yerli polisiye dizilerde temsil edilen kadın polis karakter sayısı erkeğe kıyasla oldukça azdır. Bu kadınların çoğu ise büroda masa başında, kendileri için ayrılan domestik alan içindedir. Dışarıda operasyona katılan kadın da geri planda tutulmaya çalışılmıştır. Erkek karakterler dışarıda ve operasyonlarda daha fazla yer almışlardır. Bir kadın polisin katıldığı operasyonlarda da onu kollamayı ihmal etmezler. Kadınlar polis teşkilatının eril yapısı içerisinde kaybolmamak için maskülen tavırlara bürünmüştür. Tavırları gibi giyimlerinde de bu durum gözlenmiştir. Bakımlı fakat çekici olmayan biçimde sunulan kadınlar sert, soğuk ve 'erkeksi' tavırlarını korumaktadırlar. Kadınlar mesleğin eril yapısına ayak uydurmak için kendilerinden ödün verip başka bir kalıba girerken, erkek polislerde aynı durum görülmemiştir.

Karakterlerin silah ve şiddet kullanımında ise erkek karakterler kadın karakterlere göre daha aktiftir. Kadın karakterlerin üzerinde taşıdığı silahı operasyonlar dışında kullanmadıkları, şiddete ise gerekli olmadıkça başvurmadıkları görülmüştür. Erkek karakterler ise yanlarında taşıdıkları silahı operasyon dışında bir şeye kızdıklarında bile ellerine almaktadırlar. Aynı şekilde şiddete başvurmaları da daha fazla olmaktadır. Erkek egemen toplumda erkeğin şiddet kullanması onun için bir haktır. Bu yüzden sinirlendikleri durumlarda bağırıp çağırmaları da normal karşılanır. Kadın karakter her zaman uysal, sessiz ve itaat edendir.

Örneklemedeki dizilerde erkeklerin geleneksel erkeklik rolleri içerisinde sunulduğu görülmüştür. Evin geçiminden sorumlu olan kişi erkektir. Erkek karakterler aile hayatı ya da teşkilat içerisinde her zaman otorite sahibi olmak istemektedirler. Sevecen olmalarının yanında otoritelerini hissettirirler.

Televizyonda her zaman güçlü, cesur, dayanıklı olarak sunulan erkekler izlenen yerli polisiye dizilerde de aynı şekilde sunulmuşlardır. Gözü kara, olaylara korkusuzca giren erkek kahramanlar hegemonik erkeklik özellikleriyle ön plana çıkmakta; kaybeden değil, her zaman kazanan durumunda sunulmaktadır. Kadın karakterler polis olsalar da her zaman korunmaya muhtaç ve narin olarak sunulmuştur. Dizilerde erkek olmak ve erkeklerin yaşadığı zorluklar yüceltilmiştir. Kadın polislerin başarısı tesadüfi görülmüştür. Takdir edilmeleri de kendisinden beklenmeyen bir başarıyı elde etmişlercesine bir ifadeyle gerçekleşmiştir.

Bu çalışmanın sonucunda televizyonda yayınlanan yerli polisiye dizilerin toplumsal cinsiyete dayalı iş bölümünü ve davranışları desteklediği görülmüştür. Polisiye dizilerde temsil edilen karakterlerin kurgulanışı, türün eril ideolojiyi yansıttığını ortaya koyar. Meşru olarak otoritenin koruyucusu konumunda olan karakterler de bu otoriteyi koruyan kahraman ve korkusuz erkeklerdir. Bir suç işlenerek toplumda var olan düzen bozulur. Polis ise bu düzeni yeniden sağlamak adına aklı ve fiziksel gücüyle suçluyu yakalar. Yakalanan ve adalete teslim edilen suçlu ile bozulan düzen tekrar sağlanır. Böylece polise ve otoriteye olan güven ve inanç tazelenir. Bu düzenin tekrar sağlanmasının arkasındaki kişi erkek polistir. Dolayısıyla da erkek egemen kültürdür. Ataerkil düzenin hâkim olduğu toplumlarda aklın sembolü erkek, güçlü ve korkusuz olandır. Kendisinden güçsüz olan kadının, çocukların ve hatta diğer erkeklerin koruyucusu konumundadır. Sevecen bir yapısı olsa dahi sert ve hüküm verici tarafını her zaman fark ettirir. Korunmanın ve düzenin devamının sağlanmasının karşılığı bu otoriteye boyun eğmektir. Eril yapının bu değerleri polis teşkilatı içerisinde birebir karşılığını bulmaktadır. Halkın, kendilerini korumakla görevli polisin otoritesine itaat etmesi, gücüne güvenmesi ve her koşulda adaleti sağlayacağına inanması beklenir. Erkek polisler, otoritenin sembolü ve düzenin koruyucusu olarak

kahramanlaşırken kadın polislerin bu dünyada var olabilmelerinin koşulu ‘erkek gibi’ olmaktan geçmektedir. Yine de her koşulda görmezden gelinen, bastırılan, silikleştirilen kadın polisler, polisin iktidar alanının dışına itilmekten kurtulamamakta, kendilerine herhangi bir mücadele fırsatı tanınmamaktadır. Erkek polisler ise erkekliklerinden kaynaklanan gücü polislikten kaynaklanan otorite sayesinde ikiye katlamaktadır hatta gösterdikleri hegemonik erkek özellikleriyle diğer erkeklikleri bile baskılamaktadır. Böylece ataerkil ideoloji yerli polisiye dizilerin kahraman erkek polisleri aracılığıyla yeniden ve güçlenerek üretilmektedir.

Kaynakça

- Adler, A. (2017). *Cinsiyetler arasında işbirliği*. (S. Selvi, Çev.). İstanbul: Payel Yayınevi.
- Altınay, A. G. (2013). *Vatan, millet, kadınlar*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Bayar, A. (2020). Woman representation in Turkish detective series: şahsiyet. G. Sarı ve D. Çetin (Ed.) *International perspectives on feminism and sexism in the film industry* içinde. (s.229-235). IGI Global.
- Bedore, P. (2008). Queer investigations: Foxy ladies and dandy detectives in American dime novels. *Studies in Popular Culture*, 31 (1), 19-38.
- Connell, R. W. ve Messerschmidt, J. W. (2005). Hegemonic masculinity: rethinking the concept. *Gender and Society*, 19(6), 829-859.
- Craig, P. ve Cadogan, M. (1986). *The lady investigates. Women detectives and spies in fiction*. Oxford University Press.
- Çalık, M. ve Sözbilir, M. (2014). Parameters of content analysis. *Education and Science*, 39(174), 33-38. doi: 10.15390/EB.2014.3412
- Çelebi, E. (2022). Medyanın toplumsal cinsiyet rolleri üzerinde etkisi. *Elektronik sosyal bilimler dergisi*, 21(82), 822-829.
- Çilingir Ük, Z. (2019). Toplumsal cinsiyet stereotiplerinin kadınlar günü reklamları üzerinden değerlendirilmesi. *Uluslararası iktisadi ve idari incelemeler dergisi*, (24), 1-16.
- Dabak Özdemir, B. (2021). Kadın odaklı reklamcılığa feminist bir eleştiri: Dove “benim saçım ezberlerin ötesinde” örneği. *Ankara üniversitesi ilef dergisi*, 8(1), 185-208.
- DeTardo-Bora, K. A. (2009). Criminal justice “Hollywood Style”:how woman in criminal justice professions are depicted in prime-time crime dramas. *Women & Criminal Justice*, 19(2), 153-168.

- Dinçer, S. (2018). Eğitim bilimleri araştırmalarında içerik analizi: Meta-analiz, metasentez, betimsel içerik analizi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 176-190. doi: 10.14686/buefad.363159
- Dowler, K. (2016). *Police dramas on television*. Oxford research encyclopedia of criminology, and criminal justice. 1-27. DOI: 10.1093/acrefore/9780190264079.013.175
- Dökmen, Z. Y. (2015). *Toplumsal cinsiyet*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Ecevit, Y. (2021). *Toplumsal cinsiyet eşitliğinin temel kavramları*. Ankara: CEİD Yayınları. <https://ceidizler.ceid.org.tr/dosya/toplumsal-cinsiyet-esitliginin-temel-kavramlaripdf.pdf>
- Evans, M. (2009). *The imagination of evil. Detective fiction and the modern world*. London: Continuum International Publishing Group.
- Güran Yiğitbaşı, K. ve Sarıçam, S. (2020). Toplumsal cinsiyet rollerinin temsili ve medya: TRT çocuk dergisi örneği. *Türkiye iletişim araştırmaları dergisi*, (35), 19-45.
- İmançer, D. (2006). Cinsiyet rolü temsili: medya kültürü, feminizm, televizyon ve seriyaller. D. İmançer (Ed.) *Medya ve kadın içinde*. (s.47-66). Ankara: Ebabil Yayıncılık.
- Jurik, N. C., ve Cavender, G. (2017). *Feminist themes in television crime dramas*. Oxford research encyclopedias, criminology and criminal justice. 1-22 doi.org/10.1093/acrefore/9780190264079.013.17
- Kabadayı, L. (2004). *Toplumsal cinsiyet ve film. 90'lı yıllarda ABD-İspanya-Hong Kong ve Türk sinemasında üretilen filmlerde toplumsal cinsiyet olgusunun feminist yaklaşımla incelenmesi*. [Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]
- Kesirli Unur, A. (2021). Representing female detectives in turkish police procedurals. Y. Kaptan ve E. Algan (Ed.) *Television in Turkey local production, transnational expansion and political aspirations içinde*. (s.125-147). Palgrave MacMillan.
- Mandel, E. (1996). *Hoş cinayet. Polisiye romanın toplumsal bir tarihi* (N. Saraçoğlu, B. Tanatar, Çev.). İstanbul: Yazın Yayıncılık.
- Norden, M. F. (1985). The detective show. B. G. Rose (Ed.), *TV genres a handbook and reference guide içinde* (s.33-55). Westport: Greenwood Press.
- Öz Yıldız, S. (2017). Ataerkillik, hegemonik erkeklik ve polislik: kavramsal bir bakış. *Turan stratejik araştırmalar merkezi dergisi*, 9(33), 261-268.
- Öz Yıldız, S. (2016). Toplumsal cinsiyet çalışmalarının tarihçesi. A. Altunoğlu (Ed.) *Toplumsal cinsiyet çalışmaları içinde*. (s.2-23). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

- Özkırımlı, U. (2010). Milliyetçilik üzerine güncel tartışmalar: eleştirel bir müdahale. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Özkürallı, İ. (2021). Biraz da “erkeklerden” konuşalım mı? hegemonik erkeklik kavramının feminist bir eleştirisi. *Moment Dergi, Erkeklikler-2*, 8(2), 368-387.
- Özsoy, A. (2011). *Televizyon ve izleyici. Türkiye’de dönüşen televizyon kültürü ve izleyici*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Roloff, B., ve Seeßlen, G. (1997). *Cinayet sineması. Polisiye sinemasının tarihi ve mitolojisi* (Süheyla-Saliha N. Kaya Çev.). İstanbul: Alan Yayıncılık.
- Sığın, A. ve Canatan, A. (2018). Connell’in “erkeklikler” teorisinde işbirlikçi erkek, madun erkek ve marjinal erkek: hegemonik erkekliğin kavramsal hegemonyası. *Sosyal bilimler dergisi*, 5 (32), 163-175.
- Signorielli, N., ve Bauce, A. (1999). Recognition and respect: A content analysis of Prime-Time television characters across three decades. *Sex roles*, 40, 527- 544.
- Saigol, R. (2013). Militarizasyon, ulus ve toplumsal cinsiyet: şiddetli çatışma alanları olarak kadın bedenleri. A. G. Altınay (Der.), *Vatan, millet, kadınlar* içinde (s.227-259). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Söğüt, F. (2019). Yeni medya ve temsil: internet gazeteciliğinde toplumsal cinsiyet kimliklerinin sunumu, *Akdeniz üniversitesi iletişim fakültesi dergisi*, (AKİL) Haziran (31), 212-231.
- Şahin, Z. B. ve Birincioğlu, Y. D. (2020). Toplumsal cinsiyet ve medya: Şule Çet’in şüpheli ölümü üzerine haberlerin eleştirel söylem analizi. *Erciyes iletişim dergisi*, 7 (1), 189-216.
- Toker, H. (2021). Toplumsal cinsiyet çalışmaları. Ö. Özer (Ed.) *Eleştirel medya kuramları* içinde. (s.349-379). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Wiesner-Hanks, M. E. (2020). *Tarihte toplumsal cinsiyet*. (M. Ç. Şenerdi, Çev.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Zor, İ. ve Bulut, S. (2020). Toplumsal cinsiyet kavramına animasyon filmleriyle bakmak: Buz devri, shrek ve winx club: kayıp krallığın sırrı örnekleri. *Gümüşhane üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü elektronik dergisi*, 11(1), 58-69.